

Е.В.ГРИШИНА, доцент, НТУ «ХПІ», Харків
А.Ю.МУСТИЯНОВИЧ, магістр, НТУ «ХПІ», Харків

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У даній роботі розглядається сутність оптимізації оподаткування, її мета і методи.

Essence of optimization of taxation, its purpose and methods, is examined in this work.

Ключові слова: оптимізація оподаткування, мінімізація податків, ефективність, прибуток.

Введення: Яким чином при максимальних прибутках досягнути мінімальних податків турбує керівників і бухгалтерів будь-якого підприємства. Але помилки в цій справі нерідко приводять до достатньо серйозних проблем для організації. Важливо розмежовувати податкове планування, оптимізацію оподаткування і ухилення від сплати податків. А правильна політика в області оптимізації оподаткування приносить значний економічний ефект, що перевищує розмір витрат, здійснених для її реалізації.

Постановка завдання: Постановка схеми податкової оптимізації в компанії допомагає зміцненню стабільного положення підприємства, дозволяє уникнути крупних збитків. Для бізнесу з середньою рентабельністю повне податкове навантаження часто буває обтяжливим. В цьому випадку легальна оптимізація оподаткування просто необхідна.

Методологія: Оптимізація оподаткування припускає: мінімізацію податкових виплат (у довгостроковому і короткостроковому періоді при будь-якому об'ємі діяльності) і недопущення штрафних санкцій з боку фіскальних органів. Це досягається правильністю нарахування і своєчасністю сплати податків. Мета мінімізації податків — не зменшення якого-небудь податку як такого, а збільшення всіх фінансових ресурсів підприємства. В результаті складається казусна ситуація: корпоративні менеджери, які повинні прагнути збільшити розмір чистого прибутку, за допомогою юристів, бухгалтерів і фінансових консультантів докладають нерідко значні зусилля для того, щоб зменшити розмір прибутку оподаткування.

Оптимізація податкової політики підприємства дозволяє уникнути переплати податків в кожен даний момент часу. В умовах високих

податкових ставок неправильний або недостатній облік податкового чинника може привести до вельми несприятливих наслідків, у тому числі і самого банкрутства підприємства.

Існуючі методи оптимізації складаються в оптимізаційні схеми. Розглянемо деякі з них: ефективність — оптимальність використання в схемі всіх можливостей мінімізації податків; відповідність вимогам закону — облік всіх можливих правових наслідків використання схеми, продуманість механізмів реагування на зміну чинного законодавства або на дії податкових органів; автономність — схема розглядається з погляду складності в управлінні, підконтрольності в застосуванні і складності в реалізації; надійність — це стійкість схеми до зміни зовнішніх і внутрішніх чинників, зокрема до дій партнерів з бізнесу.

Використання оптимізаційних підходів в податковому плануванні вимагає чіткого визначення обмежень і критеріїв податкової оптимізації. Можливі оптимізаційні підходи: найбільш поширеним є вибір як критерій оптимізації мінімуму податкових платежів протягом податкового періоду; мінімум податкового навантаження (співвідношення: сума податкових зобов'язань по всіх податках і зборах до валового доходу або бухгалтерського прибутку підприємства); забезпечення рівномірності формування податкових зобов'язань відповідно до наявних фінансових ресурсів при забезпеченні запланованого рівня прибутку; максимум фінансового результату при обмеженні максимальної суми сплачуваних податків або максимально допустимого приросту податкових платежів на одиницю приросту фінансового результату.

Результати дослідження: Приведемо приклади податкової оптимізації.

1. Використання спрощеного режиму оподаткування. При використанні даного режиму мінімізація відбувається по наступних напрямках: компанія дробить свій бізнес, щоб кожен підрозділ відповідав визначенню малого підприємства і платив податки по спрощеній системі; холдинг створює підприємства, що працюють по спрощеній системі, для виконання сервісних функцій (прибирання офісів, навантажувально-розвантажувальні роботи, технічне обслуговування устаткування); підприємство реалізує продукцію через підприємця – єдинщика, продаючи йому продукцію з мінімальною націнкою, щоб перевести податкове навантаження на фізичну особу на спрощеній системі оподаткування.

2. Заробітна плата виплачується через договори оренди із співробітниками. Підприємство з метою мінімізації витрат, пов'язаних з

наймом і оплатою праці персоналу, укладає зі своїми працівниками договори по оренді у них автомобілів, комп'ютерів і інших інструментів. Таким чином підприємство скорочує витрати, пов'язані з виплатою прибуткового податку і соціальних внесків. Дана схема, є законною. Але єдиною метою таких операцій є мінімізація податків, яка може бути сприйнята податковими органами як ухилення від їх сплати. Тому існує висока вірогідність виникнення суперечок і судових розглядів. Крім того, компаніям достатньо складно застосовувати таку схему. По-перше - не у всіх співробітників достатньо цінного майна для таких операцій, а дуже великий об'єм договорів оренди з фізичними особами практично однозначно викличе зацікавленість контролюючих структур. По-друге - економлячи на «зарплатових» податках, компанія втрачає на ПДВ через неможливості прийняти до вирахування «вхідний» ПДВ, оскільки договір оренди укладений з фізичною особою (неплатником ПДВ)».

3. Роль товарних запасів. Згідно п.5.9. ст.5 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» матеріальні, товарні залишки на складах, у виробництві, а також готова продукція підлягають перерахунку в порівнянні з першим числом звітного періоду на кінець кожного звітного періоду: кварталу, півріччя, 9 місяців і роки. Якщо сума товарних запасів на кінець звітного періоду перевищує залишки на 01.01., різниця збільшує валовий дохід підприємства, якщо сума менша – враховується в статті витрат декларації про прибуток. Планування залишків товарно-матеріальних цінностей грає велику роль для оптимізації оподаткування торгового підприємства.

4. Оптимізація витрат на заробітну плату і соціальні відрахування. Законодавством України передбачена максимальна величина для нарахувань до соціальних фондів, після якої наскільки б не був великий розмір зарплати, нарахування до соціальних фондів залишаться незмінними. Цим нюансом можна скористатися при виплаті премій працівникам компанії. Крім того, деякі види соціальних виплат, страхування життя працівників, надання ним соціального пакету, теж можуть вплинути на суму податку до сплати до бюджету.

Висновок: Оптимізація оподаткування - це організаційні заходи в рамках чинного законодавства, пов'язані з вибором часу, місця і видів діяльності, створенням і супроводом найбільш ефективних схем і договірних взаємин. Оптимізація оподаткування здатна принести

максимальний ефект саме у момент створення фірми, коли ще не зроблено ніяких помилок, які важко виправляти в процесі реальної діяльності.

Список літератури: 1. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» 2. Закон України «Про систему оподаткування» 3. Кримінальний кодекс України 4. Закон України «Про запобігання і протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом» 5. Паєнтко Т. В. Гармонізація прибуткового оподаткування // Фінанси України. – 2006. -№3

Подано до редакції 18.05.2009

УДК 65.012.122

Е.В. СТЕПАНОВА, к.э.н., доц., Харьковский национальный университет радиоэлектроники

А.И. ГОРБАЧ, доц., Харьковский национальный университет радиоэлектроники

В.А. ГОРБАЧ, доц., Украинская инженерно-педагогическая академия, Харьков

ОПТИМИЗАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВА С УЧЕТОМ ПРОПУСКНОЙ СПОСОБНОСТИ ОБОРУДОВАНИЯ

Представлена модель оптимизации производственной программы металлургического производства с учетом пропускной способности оборудования.

The model of optimization of the production program of metallurgical manufacture in view of throughput of the equipment is presented.

Ключевые слова: Производственная программа, производительность основных агрегатов, пропускная способность оборудования, сетевая модель, максимальный поток в сети.

Введение

Металлургическое производство Украины является комплексной, высокопроизводительной отраслью промышленности. В этом комплексе основное и ведущее место принадлежит производству чугуна, стали, проката и изделий дальнейшего передела. Рыночные условия хозяйствования вынуждают руководство каждого предприятия самостоятельно решать стратегические и тактические вопросы развития. Законы рынка определяют общее направление деятельности предприятия, конкретное количество и ассортимент продукции. Производственная программа предприятия любой формы собственности – это развернутый план производства и реализации продукции, отражающий объем,